

Ο ΜΙΡΟ ΤΗΣ ΜΑΓΙΟΡΚΑ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ετοιπατούσε τα έργα του ο Μιρό

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Του ΣΑΚΗ ΑΓΙΩΣ ΤΟΛΑΚΗ

Οταν ο Χουάν Μιρό εγκαταστάθηκε στο εργαστήριό του, στη Μαγιόρκα, έκαψε σχεδόν όλα τα έργα που είχε κάνει μέχρι τότε. Διασώθηκε μια μικρή ελαιογραφία, διαστάσεων 22,3 εκ. x 17,5 εκ., που είχε φιλοτεχνήσει το 1908. Διασώθηκε επειδή ο Μιρό την κάλυψε με χαρτόνι, κάλυψε πάνω του κομμάτια εφημερίδας, πάνω στα οποία πρόσθεσε την υπογραφή του και τη χρονολογία 29/11/1908. Από την πίσω πλευρά του καμψό φιλοτέχνησε ένα άλλο έργο.

Η ελαιογραφία του 1908 αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια εργασιών συντήρησης, το 1995, δώδεκα χρόνια μετά τον θάνατο του Μιρό (1983). Αυτό το έργο, ηλικίας 100 ετών, η παλαιότερη σωζόμενη ελαιογραφία του Μιρό, βγήκε για πρώτη φορά από τη Μαγιόρκα ειδικά για τη μεγάλη έκθεση «Ο Μιρό της Μαγιόρκα» στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών της Θεσσαλονίκης (άνοιξε το περασμένο Σάββατο). Τα επίσημα εγκαινία προγραμματίστηκαν για τις 6 Οκτωβρίου, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας, Κάρλοου Παπούλια και της Βασίλισσας Σοφίας της Ισπανίας. Σύντομα ανοίγουν και οι άλλες εκθέσεις του Μιρό, στις τέσσερα μουσεία της Θεσσαλονίκης, το Αρχαιολογικό, το Βυζαντινό, το ΚΜΕΤ στο Λιμάνι και το ΜΜΕΤ.

«Ο εκπαιδευτικός ρόλος της έκθεσης και το ότι απλώνεται σε πέντε μουσεία, είναι ο λόγος που οι υπεύθυνοι του Ίδρυματος Μιρό στη Μαγιόρκα δέχθηκαν να δώσουν αυτό το έργο, αλλά και τόσο μεγάλο υλικό στο Τελλόγλειο», μας λέει η γραμματέας του Ίδρυματος, καθηγήτρια της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ, Αλεξάνδρα Τουλιάκη-Βουτιρά.

Στο Τελλόγλειο βρέθηκαν η υπεύθυνη εκθέσεων των εργαστηρίων του Μιρό στο Ίδρυμα της Μαγιόρκα, Αίνα Μπιμπιλιόνη, και ο υπεύθυνος εργαστηρίων, Ζαν Ολιβιέρ. Μαζί τους ο επιμελητής της έκθεσης Μάριος Ελευθεριάδης, που με τη Μαρία Λουίζα Λαζ, που είχε την επιστημονική της επιμέλεια, αλλά και με τους ανθρώπους του Τελλόγλειου, εργάστηκαν πολύ για να γίνει πραγματικότητα η έκθεση.

«Δύο είναι οι λόγοι που μας έκαναν να δούμε θετικά την πρόταση του Τελλόγλειου. Κατ' αρχάς, το γεγονός ότι ποτέ δεν έχει γίνει μια μεγάλη έκθεση του Μιρό στην Ελλάδα. Ο δεύτερος λόγος ήταν ότι ήταν μια ενδιαφέρουσα πρόταση. Όχι μια έκθεση σε ένα μουσείο, αλλά για άπλωμά της σε πέντε μεγάλα και σημαντικά μουσεία της πόλης», μας λένε οι Α. Μπιμπιλιόνη και Ζ. Ολιβιέρ.

Οι Ισπανοί φαίνεται ότι δεν έλαβαν υπ' όψη τους την περιπέτεια ενός έργου του Μιρό στην Ελλάδα. Το 1965 ο Τώνης Σπιτέρης είχε οργανώσει τη μοναδική Μπιεννάλε Γλυπτικής, που έγινε στην Ελλάδα, στο λόφο του Φιλοπάππου. Υπήρχαν γλυπτά των Μιρό, Νταλί, Ροντέν, Μορ, Τρακόμπει και πολλών άλλων. Τη δεύτερη μί-

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Η γενική γραμματέας του Τελλόγλειου Αλ. Τουλιάκη-Βουτιρά δίπλα στην παλαιότερη σωζόμενη ελαιογραφία του Μιρό, έργο του 1908. Ανακαλύφθηκε πίσω από άλλο έργο του, ζωγραφισμένο το 1960.
ΔΕΞΙΑ: Το έργο «Μορφή» με ταπεινά υλικά (ξύλο, λάδι, φελλό, μολύβι, στέκα μπλιάρδου)

Την ιδιαίτερη διαδικασία με την οποία δημιουργούσε τους πίνακές του, αλλά και τη σχέση του κορυφαίου Ισπανού ζωγράφου με τις άλλες τέχνες (μπαλέτο, μουσική, θέατρο) εξετάζει μεγάλη έκθεση στο Τελλόγλειο Ίδρυμα. Ξεκωρίζει ελαιογραφία του 1908, που γλίτωσε από πυρκαγιά και αποκαλύφθηκε το 1995

λις μέρα της έκθεσης, ένα παιδάκι έσπρωξε κατά λάθος ένα γλυπτό του Μιρό από ψηλό, που έπεσε από τη βάση του και έσπασε. Ο τύπος της εποχής ανοσφέρνηκε στο γεγονός με πολλά δημοσιεύματα. Τα δημοσιεύματα, που κράτησε ο Σπιτέρης, αλλά και φωτογραφίες του σπασμένου έργου αποτελούν ξεχωριστή ενότητα της έκθεσης. Στην ίδια ενότητα εκτίθενται γλυπτογραφίες του ΚΥΡ (περιοδικό «Εικόνες», 5 Δεκεμβρίου 1965) για το συμβάν, την έκθεση και τις εντυπώσεις που είχαν προκα-

λέσει τα έργα σύγχρονης τέχνης στο κοινό. «Η έκθεση στο Τελλόγλειο δεν θέλει να δείξει τον Μιρό με τη ματιά της Ιστορίας της Τέχνης, αλλά ως δημιουργό με τη δική του διαδικασία παραγωγής του έργου. Προβάλλουμε τον πνευματικό Μιρό, τον καλλιτέχνη, που θεωρείται θεός για τους αφαιρετικούς δημιουργούς, όπως ο Πόλοκ», τονίζει η Αλ. Τουλιάκη-Βουτιρά. Γι' αυτό η έκθεση δεν περιλαμβάνει μόνο έργα του, αλλά επίσης σχέδια, προσχέδια, σημειωματάκια, εικόνες. «Είναι μια έθε-

ση με σενάριο και πλοκή». Δείχνει επίσης τη σχέση του Μιρό με τη μουσική, το θέατρο, το μπαλέτο, την ποίηση, τη λογοτεχνία και την αρχιτεκτονική. «Το μπαλέτο μ' ενδιαφέρει πάρα πολύ. Είναι ένα τρόπος να έρθεις σε άμεση οματική επαφή με το κοινό, όπως επιθυμώ εγώ. Θα ήθελα να γράψω εγώ το λιμπρέτο. Θα επέλεγα τον Μπέλα Μπάρτοκ ή τον Σέζνιεργκ για συνθέτη. Το μπαλέτο είναι παράδειγμα συλλογικής τέχνης», είχε δηλώσει ο ίδιος. Στην έκθεση περιλαμβάνο-

νται πέντε σχέδια από τα παλιότερα της συλλογής του Ίδρυματος Μιρό στη Μαγιόρκα για τα κοστούμια του μπαλέτου «Αρλεκίνος», που παρουσιάστηκε στο θέατρο «Μπαρσελόνα» της Βαρκελώνης, στις 5 Απριλίου 1935. Η σχέση του με τον Σέζνιεργκ παρουσιάζεται μέσα από παρτιτούρες του συνθέτη, στις οποίες υπάρχουν σημειώσεις του Μιρό για το πώς θα έπρεπε να εκτελεστεί το συγκεκριμένο έργο.

«Ο Μιρό ζωγράφιζε ασκόντας έλεγχο πάνω στο τυχαίο, προσθέτει η Αλ. Τουλιάκη-Βουτιρά. Και μιας εγγεί, «Τοποθετούσε τον καμψό του στο δάπεδο. Ερχαν τυχαία χρώμα πάνω του και το ύψιχνε να κοτεθωνθεί όπου πήγαινε. Μετά, επενέβαινε ο' αυτό και καθήθυνε το τυχαίο εκεί που ήθελε ο ίδιος». «Ανέβαινε στο εσωτερικά μπαλκόνι, που υπήρχε στο εργαστήριό του, και κοιτούσε το έργο από ψηλά. Κατέβαινε και το δούλευε. Πότε περπατούσε πάνω ο' αυτό -διακρίνονται οι πατημασιές από τα παπούτσια του- πότε το έκαψε με το καμμένο σε κάποια σημεία για να δημιουργήσει όπως έλεγε ένα νέο έργο μέσα από τον έλεγχο της φωτιάς».

Αξίζει να αναφερθεί ότι για τη σημαντική αυτή έκθεση δεν βρέθηκαν χορηγοί. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, η ΔΕΘ και ο Δήμος Θεσσαλονίκης κάλυψαν ένα πολύ μικρό μέρος του κόστους. Οι τράπεζες και ο ΟΠΑΠ αρνήθηκαν να βοήθησουν.

* Διάκριση ως 5 Φεβρουαρίου 2010 *

Τις πατημασιές του Μιρό πάνω στα έργα του, όπως και κάποια σύμβολα που χρησιμοποιεί, εντόπισαν με ιδιαίτερη ευκολία η 10χρονη Ευαγγελία και η σφεραή της Μυρτώ, 8 ετών, δύο από τις πρώτες επισκέπτριες της έκθεσης. Ηρθαν από την Πάτρα, ειδικά για την έκθεση, μαζί με τη μητέρα τους, εκπαιδευτικό, Μαρία Ιατρίδου. Τους έκαναν επίσης ιδιαίτερη εντύπωση τα έντονα χρώματα του Μιρό. «Ο Μιρό θαύμαζε τη ζωγραφική των παιδιών», τονίζει η Αλ. Τουλιάκη-Βουτιρά. Την ευκαιρία να δουν από κοντά την έκθεση θα έχουν πολλά παιδιά, από 18ν Οκτώβριο, με την έναρξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.